RAAMATUKOGU UUDISED

HARJU MAAKONNARAAMATUKOGU INFOLEHT

Nr 78 (märts 2015)

Kirjanduslikku ja keelelist omapära on alati kõrgelt hinnatud. Keele järgi on teatavasti võimalik ära tunda inimest – kirjutajat, autorit! Meie, raamatukogurahvas, püüame jälgida nii algupäraseid kui tõlkeid, väljendusoskuse, st. keelekasutust silmas pidades, ent meil pole jõudu ega õigust kidura keelega kirjandust kõrvale tõrjuda. Seda peaks tegema lugejaskond, ent millegipärast lepitakse liiga sageli lihtsustatud sisu ja primitiivse keelega. Ükskõik missugune keel võib pakkuda tohutuid esteetilisi elamusi, kuid kõige lähedasem on ikka emakeelne sõnum. Kas või keelemängu nautimisele mõeldes.

Võib tunduda, et me mõtleme kogu riigis eesti keelele pidulikumalt eeskätt emakeelepäeval, ega teadvusta, et tegelikult elame iga päev oma emakeele väljas. Seda viimast ei peagi kogu aeg kordama, sest elu koosneb päevadest ja lausutud eesti sõnadest. Pealegi, eesti keele käsi käib üsna rahulikult, kuid me ei tohi hetkekski tema igapäevast hooldust unustada.

Maire Liivamets. Keelevalgel minnes. ERÜ aataraamat 2012

MAARDU LINNA RAAMATUKOGU LASTEÜRITUSED 2014.A. LÕPUS

Nov.-dets. kuus oli raamatukogus näitus „Muinasjuttude illustratsioonid“, mis oli kokku pandud 2. ja 3. klassi õpilaste töödest. Enne näitust lapsed tutvusid muinasjuttudega, lugesid ise ja illustreerisid oma lemmikmuinasjutte.

Toimusid ka tutvumispäevad „Tere, raamatukogu!“ lasteosakonnas. Külastajateks olid koolieelikud ja 1. kl. õpilased. Lapsed avastasid mitmekesist raamatute maailma, elevust tekitas töötuba, kus lapsed tegid ise raamatu.
Näitus „Talve ime – lumehelves“ oli seotud jõulupeoga. Osales 38 last, kes kõik said ka autasutatud. Laupäeviti toimusid lugemistunnid, kus loeti jõulujutte ja tutvuti erinevate maade rahvakommetega.

Maardu Linna Raamatukogu lasteosakond

KOHTUMINE URMAS VADIGA

Harku raamatukogus käis 19. nov. lugejatega kohtumas Urmas Vadi. Just värskelt oli kirjastuselt Tuum ilmunud kirjaniku uus novellikogu „Kuidas me kõik reas niimoodi läheme“ ja loomulikult tutvustas autor oma uut teost.

Raamatu novelle ühendavaks teemaks on surm, keskmesse tõuseb autori kadunud õpetaja Rudolf Allaberdi kuju, kelle olemusele tegelane Urmas Vadi püüab järk-järgult lähemale jõuda. Novellid on lugemisnaudingut pakkuvalt tervikteoseks komponeeritud. Kirjanik ise iseloomustas seda kui tagurpidi matrjoškat, kus väiksematest detailidest jõutakse suuremate, hõlmavateni.

Autor tutvustas meile lähemalt ka teose sünnilugu. Arutlesime selle üle, mis elus annab impulsse kirjutamiseks, millised on reaalsuse kujutamise võimalused, väljamõeldu ja tegelikkuse suhte piirid kirjutaja ja lugeja poolt vaadates. Urmas Vadi tekstid pakuvad ju lugejaile palju mängulist kaasalugemisvõimalust, äratundmist ja panevad aktiivselt tekstiga suhestuma. Loomulikult oli meie seltskonnal pakkuda autorile oma lugemiselamusi nii värskelt ilmunud kui ka varasematest teostest. See oli elav ja emotsiooniderikas kohtumine, mida kandis avatud, siiras mõte. Näiteks lugejatena leidsime ka, et kultuurkapitali 2013. a ilukirjandusliku proosa laureaadiks „rahva valikuna“ oli kindlalt Urmas Vadi romaan „Tagasi Eestisse“ (ka laenutuspopulaarsuselt). Värske raamatu surma-teemale vaatamata lahkusime sellelt kohtumiselt märksa elusamatena - elavamatena – aitäh kirjanikule! PS. Vadi „Kuidas me kõik reas niimoodi läheme“ lõpuosas on mõnus maiuspala ka kõigile raamatukoguhoidjatele eneseirooniliseks tarbimiseks. Soovitan soojalt!

Lembi Oper

Harku raamatukogu

KIILI RAAMATUKOGUS OLI KÜSITLUS

Oleme uhked, et kogu maailm teab Eestit arenenud e-riigina. Oleme harjunud, et e-arengud on meie igapäevase elu osa, et üha uued ja uued e-rakendused tungivad erinevatesse eluvaldkondadesse. Arvame teadvat, mida meilt, raamatukogudelt, oodatakse, sest maailm muutub pidevalt ja vääramatult. Kas ka raamatukogu? Kas ka raamatukogu kasutaja? Et leida küsimustele vastuseid, välja selgitada lugejate eelistused lugemisvara valikul ja ootused raamatukogule, saigi korraldatud käesolev küsitlus.

Pilk tagasi. 2009.aasta küsitlus oli enam-vähem samalaadiline, toimus aga hoopis teistsugustes oludes – oli möödunud aasta uutesse ruumidesse kolimisest, see muutus tõi kaasa suure lugejate arvu kasvu. Kasv jätkus kuni 2012.aastani, viimastel aastatel on lugejate hulk olnud stabiilselt 1100-1200, kuid külastuste ja laenutuste arv on kahel viimasel aastal mõnevõrra vähenenud. Tendents languse poole on ka mujal Eestis. Inimesed on hakanud vähem lugema ja veelgi vähem raamatuid ostma. Ka meie küsitlusest tuli välja, et lugemiseks huvipakkuvaid raamatuid laenutatakse enamasti (100-st vastanust 88) raamatukogust. Nõukogudeaegset uskumatult suurt raamatuostmise huvi enam ei ole. Ehk jätkuks ka huvi, kui raamatu hind oleks sama odav kui toona. Jagades lugemisvara kolme suuremasse gruppi: ilukirjandus, huvialane ja tööalane kirjandus, siis loetakse ilu- ja huvialast kirjandust peaaegu võrdselt, tööalast vähem. See on seletatav kahtlemata ka sellega, et rahvaraamatukogus ei leidu tööalast kirjandust suures valikus paljude erialade kohta ja see ei oleks ka otstarbekas. Meie raamatukogus on suurem valik majandus- ja pedagoogikaalast kirjandust. Huvialast ja tarbekirjandust ilmub palju ja mitmekesist ja see osa on raamatukogus päris hästi esindatud. Küsisime konkreetselt 30 erineva kirjanduse valdkonna kohta lugejate eelistusi. Esipoole valdkonnad võrdlemisi väikeste vahedega olid: mälestused ja elulood, ajaloolised ja eluloolised romaanid, kriminaalromaanid ja põnevikud, välismaine uudisproosa, reisiraamatud, fantaasiakirjandus, armastusromaanid, maailmakirjanduse klassika, eesti klassika, toitumine ja kokandus, psühholoogia, eesti uudisproosa, filosoofia, kodu ja aed. Mõningaid soovitusi lugejate poolt: vaieldamatult kõige populaarsemad olid kirjastuse Petrone Print poolt välja antavad „Minu…“ sarja raamatud. Eesti autoritest Kadastik, Remsu, Hargla, Lember, Ehin jt. Välisautoritest Mankell, Kepler, Coelho, Nesbo, Waltari, Hirvisaari jt. Ajalookirjandusest Suvorovi, Mletšini teosed. Huvikirjandusest Tolle, Klein jt. Loetelu võiks jätkata. Nimekirjaga saate tutvuda raamatukogus.

Üldine arvamus on, et lugemisaktiivsus on naiste hulgas suurem kui meeste puhul, eks see ole nii ka meie raamatukogus: 100-st vastanust olid 74 naised. Aga need mehed, kes raamatukogus käivad, teevad seda regulaarselt ja sageli ning võib kindlalt väita, et nende lugemishuvi ei väära miski. Vanuseliselt oli vastajaid alates 30.eluaastast kuni 60.-ni kõigis vanusegruppides enam-vähem ühesugune hulk, ainult nooremaid oli vähem. Lapsi ei küsitletud. Kiili Raamatukogu lugeja on enamasti kõrgharidusega spetsialist või juhtivtöötaja, töölisi, pensionäre mõnevõrra vähem. See näitab ka valla elanikkonna koosseisu – uutesse elamurajoonidesse on kolinud peamiselt haritud, ettevõtlikud nooremad inimesed.

Mitmed küsimused olid e-raamatu kohta, kuna see teema on jätkuvalt üldise huvi orbiidis. Meie küsitluse järgi ei paku e-raamat küll paberraamatule veel konkurentsi: koguni 96 vastajat eelistab

ikka paberile trükitud raamatut lugeda. E-raamatu laenamise võimalust raamatukogust veel ei ole. Rahvusraamatukogu digitaalarhiivis DIGAR on aga vabalt kättesaadavad üle 200 e-raamatu.

Raamatukogu külastamisel peetakse kõige olulisemaks raamatukogu sisu: mitmekesist ja head kirjanduse valikut ning teiseks head asukohta. Vastanute arvates on kõik see eespool öeldu Kiili Raamatukogus olemas. See annab meile kindlust ja tahet ka edaspidi samas vaimus oma tööd teha ja oma lugejate jaoks olemas olla.

Taie Saar Kiili Raamatukogu juhataja

HARJU MAAKONNARAAMATUKOGU SAI 96 – AASTASEKS

Sel aastal kutsusime sünnipäeva tähistamiseks külla Paldiski eesti kooli näiteringi etendusega „Kel ilusad mõtted peas, sel heateod kui pärlid reas.“ Sõnalist ja laulude poolt saatis muusikaliselt Paldiski muusikakooli akustilise kitarri trio koos õpetaja Margus Minniga. Lugu esietendus jõulude ajal Paldiski kirikus. Etteaste sõnum: headus kõnnib mööda ilma ja otsib, kellele head teha ja ka leiab heade mõtetega lapsed, sobib ka igapäevaellu . Etenduse publikuks olime kutsunud ka Keila Lätte Erakooli 1. ja 2. klassi õpilased.

Näiteringi juhendaja Erika Kaljusaar rääkis, et ring on tegutsenud aasta. Peale nähtud etenduse on tähistatud etteastetega isadepäeva. Selle aasta vabariigi aastapäevaks valmib programm, kus kasutatakse nii luulet, dialoogi, katkendit raamatust jms. Programmist on huvitatud ka Paldiski Linnavalitsus. Juhendaja rääkis, et lapsed on kaasatud ka kostüümide valmistamisse ja saavad sõna sekka öelda ka etenduse ülesehitusse. Palju abi on õpetaja Reginast, kes tegeleb kostüümidega ja tantsuseadetega. Näitering tunnetab igati oma kooli toetust.

Päeva teises pooles avasime kohviku, kus pakkusime oma töötajate valmistatud maitsvaid küpsetisi. Taustaks mängis mahe muusika. Kohviku tulu: (annetused) läksid Keila Muusikakooli uue kontsertklaveri ostmise toetuseks. Külastajaid jätkus kogu õhtupoolikuks ja Muusikakoolile kogunes 300 eurot. Õnnitlejaid oli nii naaberasutustest kui linnavalitsusest, samuti lugejate hulgast.

Vitriinkappi paigutasime meie oma töötajate reisimeenetest näituse.

Jäime ise ja küllap ka lugejad-külastajad päevaga rahule.

Lea Mäeste Harju Maakonnaraamatukogu

Armulugu Antarktikaga: Kohtumine polaaruurija Enn Kaubaga

29. jaanuaril toimus Viimsi Raamatukogus meeleolukas vestlusõhtu Enn Kaubaga. Enn Kaup on atmosfäärifüüsik, Antarktika järvede ökoloogia uurija ja mitmekordne Antarktika-ekspeditsioonist osavõtja. Tema memuaarid on kokku kogutud kahte 2014. aastal ilmunud raamatusse: "Armulugu Antarktikaga - Üheksa ekspeditsiooni Lõunamandrile" ning “Looduse raamatukogu” väljaanne "Imekaunis Antarktika. Pühendatud teadusele". Enn Kaup on esimesena heisanud Eesti lipu Antarktises 9. novembril 1988. aastal.

Vestlusõhtu algas traditsioonilise tordisöömisega ning seekord olid tordi peale ujunud kaks sõbralikku pingviini. Seejärel viiski Enn Kaup meid oma jutuga mõtetes rahu ja teaduse mandrile. Saime kuulda keerulistest, kuid ülimalt põnevatest ekspeditsioonidest Lõunamandrile, kus iga päev on täis väljakutseid. Muidugi tuleb sellistes ekstreemsetes oludes ka ohtlikke olukordi ette: palju pahandust võib tekitada tugev tuul või tuli, karge külm või ettevaatamatus. Kuid nagu Enn Kaup kinnitas, austades jäist mandrit ning mandri reeglite kohaselt toimetades on Antarktika imekaunis ja võidab igaühe südame. Vestlusõhtu teises pooles tutvustas Enn Kaup oma kahte uut raamatut tehes nendest põgusa ülevaate. Raamat "Armulugu Antarktikaga - Üheksa ekspeditsiooni Lõunamandrile" sisaldab palju illustreerivaid fotosid, mida vestlusõhtul osalejatel huvitav vaadata oli. Õhtu lõpus said soovijad raamatusse autogrammi ning sooja käepigistuse kargele koduteele kaasa. Paljudele vestlusõhtul osalenutele puges kindlasti põue soov olla mõnel aastal nende umbes 28 000 turisti seas, kes Antarktikat oma silmaga näevad.

Elise Rand Viimsi Raamatukogu

VAHVAD KOHTUMISED AUTORITEGA JÜRI RAAMATUKOGUS

Merike Miku raamatu „Tahan Soome elama!“ esitlus kirjandusklubis

Küünlakuu kirjandusklubi õhtu toimus seekord 16. veebruaril. Jüri Raamatukogus käis lugejatele oma raamatut tutvustamas ja Soome elust pajatamas endine Rae valla elanik Merike Mikk. Merike otsustas mõni aasta tagasi koos perega Soome tööle ja elama asuda. Esialgu tuli lahe taha minna üksi, kuid juba mõne nädala pärast sõitis mees kolme lapsega järele. Järgnesid täiendavad soome keele õpingud ja lapsehoiualase hariduse omandamine. Hetkel on Merikesel käsil juba mitmes rakendusliku kõrghariduse omandamine Soomes, sedapuhku sotsiaaltöö erialal. Soomes elatud aastate jooksul proovis Merike töötada taksojuhi ja lasteaia töötajana. Hetkel on aga sotsiaaltöö raames noortele emadele abiks beebide hoidmisega. Pikemalt tuli juttu ka sellest, millised elamis- ja töötingimused ootavad ees mujalt sisserännanuid ja kuidas soomlased ise võõrtööjõusse suhtuvad. Merike Miku raamat „Tahan Soome elama!“ annab konkreetseid näpunäiteid, kuidas toime tulla asjaajamisega, elukoha- ja tööotsingutega. Sellest kõigest jutustades lisas autor huvitavaid seiku Soomes veedetud ajast. Merike, kes on muide väga hea esineja, köitis külalisi emotsionaalse jutuga lausa kaks tundi.

Õhtu lõppedes kinkis autor kõigile soovijatele oma raamatu ning jagas autogramme.

Ehh, Uhhuduuri Aafrika reisi õhtu

Koostöös Rae Kultuurikeskusega organiseerisime Rae valla töötaja Kadri Randoja eestvedamisel raamatukokku „Ehh, Uhhuduuri“ Aafrika reisi õhtu. 18. veebruaril käis meil külas reisiseltskonna üks osalistest Kristjan Prii, et jagada muljeid 2014. aasta rattamatkast.
Koondnime alla „Ehh, Uhhuduur“ kuuluvad reisisellid Hannes Hanso, Liivo Niglas, Priit Kuusk (Wend), Mart Kuusk (Wenna Wend), Kristjan Prii (Kapten Hunt) ja Tanel Rütman (Taniil). Esimese reisi tegid mehed 2002. aastal Ulaanbaatarist Katmandusse ja järgmine ettevõtmine toimus 5 aastat hiljem, kui otsustati jätkata teekonda Katmandust Iraani pealinna Teherani. 2010. aasta lõpus jõuti ette võtta kolmaski teekond, mis jätkus Teheranist Etioopias asuvasse Addis Abebasse.
Loomulikult jätkati ka viimast rattamatka sealt, kus eelmine lõppes, ehk siis Addis Abebast. Alguskuupäevaks, hea lihtne meelde jätta, jalgpalli MM-i järgne päev, 14. juuli.
Kui eelmine reis lõppes ülevate meeleoludega, siis seekord ootas alguses ees vihmane ja sombune Etioopia. Ehk tundus meeleolu nukker ka seetõttu, et esialgsest seltskonnast 2 liikmel – Hannesel ja Mardil – polnud võimalik otsast lõpuni matka kaasa teha.
Etioopia üllatas kõrge õhusaaste ja ööpäev läbi kestvate ummikutega. Meeldiv oli aga see, et ratturitest said igas külakeses otsemaid kuulsused. Nimelt meeldis rahvale uusi nägusid uudistama tulla. Uhhuduurlastele anti teekonnal külalislahkelt maitsta riigi rahvusrooga *doro wat*-i ja vaatamata nigelatele elamistingimustele, olid kohalikud rõõmsad ja lahked.
Edasi läks teekond Keeniasse. Omapärane on fakt, et keenialased on suured nutiseadmete kasutajad ja valdavad üldiselt inglise keelt, seega oli ka asjaajamine üsna ladus. Jõuti ka ekvaatorijoonel käia ja üle tuli elada esimene suurem õnnetus. Taniil suutis järsul mäest allasõidul uperkuuti lennata ja haavas tõsiselt oma põlve. Siiski ei lasknud mehed ennast heidutada ja teekond jätkus Nairobisse.
Aafrika suurim slumm Kibera on kindlasti üks omapärasemaid „vaatamisväärsusi“ Keenias. Vaatamata sellele, et inimesed elavad ülivaeselt on seal üllatavalt turvaline - omadele kergelt liiga ei tehta. Hinnangud elanike arvu kohta kõiguvad erinevate andmete põhjal 170 tuhandest kuni peaaegu 2 miljonini.
Järgmine peatus Tansaania võttis külalised vastu eestikeelse hotellinimega „Lahke Sofa“; kusjuures eestlaste emakeelt võib Aafrikas kohata mujalgi. Päris mitmes kohas on näha hiinlaste majandusabi tulemusi, näiteks poolel teel lõppevat asfaltkatet või uhkeid ehitisi, mille otstarve alati mõistetav pole. Iringa linnas liitusid sõpradega lõpuks Hannes ja Mart. Vastuvõtt oli rõõmsale meeleolule kohane. Mõned päevad jätkati teekonda ratastel ning Makambakas asuti Sambiasse suunduvale rongile.
Kristjan Prii rääkis sellestki, mis neid Sambias, Botswanas ja Namiibias ees ootas, kuidas läbiti Okavango delta ja Kalahari kõrb ja millised olid muljed kohalike rokkfestivalist. Sellest kõigest saab lähemalt lugeda juba selle aasta suvel, mil peaks ilmuma uhhuduurlaste uus, Aafrika reisist pajatav raamat.

Kristjan Prii rääkis sellestki, mis neid Sambias, Botswanas ja Namiibias ees ootas, kuidas läbiti Okavango delta ja Kalahari kõrb ja millised olid muljed kohalike rokkfestivalist. Sellest kõigest saab lähemalt lugeda juba selle aasta suvel, mil peaks ilmuma uhhuduurlaste uus, Aafrika reisist pajatav raamat.Õhtu kujunes väga meeleolukaks ja huvitavaks, külalisi oli palju ja reisijuttude kõrvale said kuulajad ennast suupistete ja teening kohviga kosutada. Pole paha läbida kolm kuud kestnud matk kõigest 3 tunniga turvaliselt soojas raamatukogu saalis istudes.

Anneli Erik

Jüri Raamatukogu

ENN SOOSAARE EETILISE ESSEISTIKA PREEMIA KÄTTEANDMINE HARJU MAAKONNARAAMATUKOGUS

On sümboolne, et preemia anti kätte Harju Maakonnaraamatukogus, kuna Enn Soosaare pärijate soovil on koondatud tema isiklik raamatukogu just siia. Enn Soosaare (1937 – 2010) esseistika auhinda annab välja Enn Soosaare Sihtasutus tema sünniaastapäeval. Sel korral pälvis selle auhinna õiguskantsleri asetäitja-nõunik Hent Kalmo oma esse „Utoopiline Eesti“ eest, mis ilmus ajakirjas Vikerkaar 10/11. Oma kirjutises arutleb autor rahvusvahelisest õigusest ja Eesti riigi iseseisvuse võimalikkusest reaalpoliitilises olukorras.

Preemia laureaadiks saab autor, kes oma kirjutistega on aidanud levitada ja arendada ühiskonnas väärtusi, millele Enn Soosaar pühendas kogu oma rikkaliku loometegevuse.

Varasemalt on auhinna pälvinud Ilmar Raag (2012), Kalle Muuli (2013) ja Toomas Paul (2014).

Sissejuhatuse tegi Sihtasutuse juhatuse liige Raul Rebane, kes nentis, et preemiale esitatud 15 esseed näitab eesti arutleva ajakirjanduse elujõulisust. Preemia laureaadi kuulutasid välja žürii liikmed Viivi Luik ja Hannes Rumm. Žüriisse kuulusid veel Ülle Madise (esimees), Neeme Korv, Sulev Vedler ja Ülo Tuulik. Auhinna prežtiisust näitab ka LHV Panga poolt välja pandud auhinnasumma.

Muusikaline etteaste oli Keila Muusikakooli noortelt kitarristidelt.

Hent Kenno, preemia saaja

Avasõnad lausus Sihtasutuse juhatuse liige Raul Rebane

Sündmust kajastas ka ETV

TOIMUS PÕNEV 3.-4. KLASSIDE LASTEKIRJANDUSE VIKTORIIN KOSE VALLA LASTELE

Eesti Lastekirjanduse Keskus korraldab koostöös maakondade ja linnade keskraamatukogude lasteosakondadega 2015. aastal taas üle-eestilise kirjandusmängu 3-4 klassi õpilastele. Teemaks on seekord lastekrimkad.

Et välja selgitada Kose valla tublim lastekrimkade tundja, kes esindaks meie valda 18. märtsil Keilas, toimus Kose valla eelvoor 4. märtsil Kose Kultuurikeskuses. Osales 9 võistkonda lugemishuvilistest tüdrukutest ja poistest:

Osalesid võistkonnad Ardu Koolist, Harmi Põhikoolist, Kose Gümnaasiumi 3.a klassist ja 3.b klassist (2 võistkonda, 4.a klassist 2 võitkonda, 4.b klassist ja Oru Põhikoolist

Põnevad küsimused olid lastele välja mõelnud Kose raamatukoguhoidja Liia Oll, kes oli ühtlasi ka ürituse suurepärane korraldaja ning Oru raamatukoguhoidja Marju Purgats. Küsimused olid koostatud 21 lastekrimka põhjal, mis olid õpilastele juba varem teada. Näiteks oli lugemisnimekirjas Astrid Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist", Mika Keränen „Varastatud oranž jalgratas", Ilmar Tomusk „Kolmanda A kriminalistid", Lena Lilleste „Süütamine koolis" ja paljud teised nimetatud autorite raamatud.

Žüriisse olid palutud Kose kultuurinõunik Margit Eerik, ajakirja „Täheke" peatoimetaja Ilona Martson, Oru Põhikooli keele- ja kirjandusõpetaja Jaana Vain ning korraldajana Kose raamatukoguhoidja Liia Oll.

Kui viktoriiniga oldi saadud poole peale, tehti väike puhkepaus ning esinema olid palutud Kose Muusikakooli tublid akordionistid Karin Sarapuu juhendamisel.

Ürituse emotsioonirohkeks kulminatsiooniks kujunes peale viktoriini õigete vastuste ette lugemine - siit sealt kõlas rohkeid rõõmuhüüatusi koos võidukate käte ülestõstmistega, kui vastused edukalt täppi olid läinud. Punktide alusel kujunes võistkondade esikolmik seekord selliseks:

I koht Kose Gümnaasiumi 3a klassi õpilased: **Emily Tika, Kirke Savitsch Jaagup Kuuskla**
II koht Kose Gümnaasiumi 4b õpilased: **Age Toomet, Eliis Uudmäe, Annika Lindjärv**
III koht Kose Gümnaasium 4a õpilased: **Joosep Simson, Rasmus Tikerpe.**

Kirjandusmängu finaal toimub 11. aprillil 2015 kell 12 Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus, samaaegselt Tallinna raamatumessiga. Finaalis osaleb igast maakonnast I koha saanud võistkond.

Peale viktoriini olid kõik osalejad oodatud maitsvat puuviljatorti sööma. Kui lastelt sai küsitud, kuidas neile kirjandusmäng meeldis, siis kuulsime elevil ja rõõmsaid vastuseid, et põnev oli! Palju õnne veelkord võitjatele! Täname kõiki lapsi tubli osalemise eest, sest kõik lapsed, kes raamatuid usinasti loevad ongi juba palju võitnud - näiteks avarama silmaringi, laiema sõnavara ja palju põnevaid asju sealhulgas teada saanud. Kiitus toreda ja igati kordaläinud ürituse eest Kose raamatukogule, eeskätt raamatukoguhoidjale Liia Ollile.

KIRKE
EMILY
JAAGUP

Artikli kirjutanud ja pildistanud: Jaana Vain

Kose Raamatukogu koostöös Kose valla koolidega

HARJUMAA LASTE LÕPPKIRJANDUSVIKTORIIN HARJU MAAKONNARAAMATUKOGUS

Kõik osapooled, nii võistlejad kui korraldajad olid läbi lugenud 21 lastekrimka raamatut ja mõnda neid lausa mitu korda. Selgus lihtne tõsiasi: vastus leidus igale küsimusele, ükskõik kuidas me seda ka ei esitanud, kas peidetud vihjena või otsese faktiküsimusena. Suurele „Kirjandusmängule 2015“, mille korraldab Eesti Lastekirjanduse Keskus, eelneb eelvoorudering maakondades. Päikselisel koolivaheajapäeval, 18. märtsil kogunesid Keilasse Harju maakonna eelvoorust osavõtjad: 6 võistkonda. Eelvoor sai välja kuulutatud juba novembris, et oleks võimalik seada uue aasta plaane.

Välja kuulutati 1. koht- Viimsi valla Haabneeme kooli poistevõistkonnale ja ülejäänud 2. koht, mis kuulusid Kolga kooli, Saue kooli, Keila kooli ja Kose valla võistkondadele. Võitja esindab maakonda vabariiklikus voorus Tallinnas 11. aprillil.

Osavõtjad

Võitjameeskond Haabneemelt

Harju Maakonnaraamatukogu

EMAKEELEPÄEV 13.MÄRTSIL RAHVUSRAAMATUKOGUS

Seekordne emakeelepäev toimus juba 13. korda ja kandis pealkirja „Eesti keele maagilisest mõjust“.
Väikerahvastele on keel itenditeedina tähis. Eesti keelt arvatakse olevat šamantistlike omadustega.
Jaan Undusk (kirjandusteadlane, kirjanik, akadeemik, Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse direktor) teema oli sõnastatud : „Sõnade ootel“. Ta kõneles mõistujutu kahest sõbrast, kellest üks oli sattunud hätta ja teisel oli võimalus teda aidata. Sellele loole toetudes mõtiskles Undusk teemal: mis on hea tegu? Ta pakkus välja lahenduse, et hea tegu on tegu, mis on sooritatud õigel ajal. Siit edasi – mis on õige hetk, sobiv silmapilk? See on iga inimese subjektiivne tajumine. Argiellu konstrueerides on see märk teha moraalselt õige tegu. Hea tegu on enamasti see, mida me isegi ootame. Hea tegu on ka ohtlik, seda kardetakse, sest see seob. Ennetavat või tagasivaatavat sõna kasutatakse enim pedagoogikas ja poliitikas.
Kärt Hellermaa (kirjanik) rääkis teemal: „ Sõna – osake või laine?“. Sellesse teemasse põimis ta sisse ka näiteid füüsikast. Ta jutustas oma Islandi-raamatu kirjutamisest: kuidas ta tajus looduse vägevust, kuid sõnadest võis puudu tulla. Tema tajumine Islandil oli, et tekst võib mõjuda ka siis, kui sõnadest aru ei saa. Enda sõnul pole ta lugude jutustaja, vaid kasutab kohtumist oma alateadvusega. Hellermaa tsiteeris Kaplinskit, kellelt on kahe kultuuri teooria: kommunikatiivne ja meditatiivne. Meditatiivsel kultuuril on raske tungida kommunikatiivsesse kultuuri. Kirjaniku missioon on töö emakeelega, sest keel on energia ja elujõu hoidja.
Indrek Koff : (kirjanik ja tõlkija) : „Keelevabadus“. Koff kirjeldas kaasahaaravalt suunavat hetke oma tõlkijaks saamise teel õpingute ajal. Ta oli teinud valmis tõlketeksti ja saatnud selle Ain Kaalepile tutvumiseks, olles ise kindel õnnestumises. Ain Kaalep süvenes väga põhjalikult ja vastas kirjalikult, andes mõista, et vara veel asuda taoliste tekstide juurde. Koff arutles keele vabadusest: kust leida uusi väljendeid, sõnu, ja pakkus, et kasvõi tähelepanelikult kuulates tänavat või laste väljendust. Huvitav on jälgida keelemänge. Koff tõi näiteid Valdur Mikita loomingust. Ta lõpetas esinemise ühe oma uuema sõnamängulise luuletusega.
Ilmar Tomusk (kirjanik ja Keeleinspektsiooni peadirektor) teemaks oli „Keelest ja poliitikast“. Tema tähelepanekud on näidanud, et kõige enam tsiteeritud , kuid kõige vähem loetud tekstid on piibel ja põhiseadus. Tänapäeva keelepoliitikal on väga pikk ajalugu. Juba piiblis on lugu, kus seadust edastatakse mitmes keeles, sest kui tahta, et seadust täidetaks, peavad sellest kõik aru saama. Keel on võimu sümbol, millega valitsetakse. Ka Euroopa Liidu dokumendid on 24 ametlikus keeles.
Liivia Viitol (kirjanik ja tõlkija) esinemine oli teemal: „Kestmise loits: sõna lausumine“. Liivia Viitol meenutas, et Kristjan Jaak Peterson (tema sünnist möödus 114 aastat) on sündinud Riias, kus tema isa oli Eesti Jakobi kiriku kellamees ja eeslaulja.
Liivia Viitol rääkis läti kirjanduse ilmingutest, kus on üles leitud läti murdekeeled (nt. lutsi, livones) ja neis on ilmunud romaane ja luulekogu. Läti kirjanik Nora Ikstena sulest on ilmunud romaan „Neitsi õpetus“ (2010; eesti k. 2011), kus üks peategelastest rändab oma esivanemate maale ja temas hakkab helisema läbi looduse liivi keel. Autor kasutab romaanis palju folkloori, müüte, vanasõnu, mõistujuttu, muinasjutuelemente , unenäolisust. Seda raamatut on nimetatud ka liivi keele ilmutusraamatuks. Nora Ikstenalt on eesti keeles ilmunud ka romaan „Elu pühitsus“ (1998; eesti k. 2003). Keele kaudu ilmutab end elu, ajalugu. Hääbunud keelt saab ka elus hoida internetiportaalide, teadusartiklite jms. kaudu, et hoida kultuuri.
Mathura (kirjanik, tõlkija, kunstnik) teema: „Lausumisõnad ja sõna lausumine“. Alustuseks mõtiskles ta , et vahest on vaikimine veelgi kõnekam kui sõnad. Tema arvates on meie aja luksuseks vaikus. Igas sõnas on algus ja sellest võib alguse saada terve maailm. Sõnad, mis on minetanud oma jõu, tekitavad vaid müra. Ernst Enno on öelnud: „ Sõna väljendab sõnastamatut ja kõige mõistmist“.

Lea Mäeste Harju Maakonaraamatukogu

KAS MA TÖÖTAN HEA TEENINDUSEGA RAAMATUKOGUS?

25. märtsil 2015 toimus Eesti Rahvusraamatukogus koolitus teemal „Kas ma öötan hea teenindusega raamatukogus?“. Koolituse eesmärgiks oli arendada raamatukoguhoidjate suhtlemis- ja teeninduspädevust. Päeva viis läbi Tartu Ülikooli teenindusosakonna juhataja ning meedia ja kommunikatsiooni eriala doktorant, Olga Einasto.

Koolituse alguses loositi välja paberid Eesti vanasõnadega, mida sai enda tutvustamise käigus ette lugeda. Kursus koosnes kolmest osast. Esimeses pooles arutati lähemalt lugeja ja raamatukoguhoidja suhteid, teenuse ja selle kvaliteedi omapärasid, lugeja peamisi vajadusi ning mida väärtustavad kasutajad ja teenindajad raamatukogus. Peale lõunasööki jätkati telefonietiketi, enesekehtestamise ja positiivse smamulje kujundamise teemadega. Grupitööna ehitati koos üles „Hea teenindaja maja“ ning peale väikest kohvipausi jätkati rühmatööga teemal „Raamatukoguhoidja koju kutsumine?.“

Koolituse käigus sain mitmeid kasulikke näpunäiteid raamatukogu külaliste paremaks teenindamiseks ning ideid, kuidas ennast kehtestada raskete klientide teenindamisel.

Kaisa Toms Harju Maakonnaraamatukogu

KONKURSS EESTI RAAMATUKOGUDELE „TABAMATA VILDE“

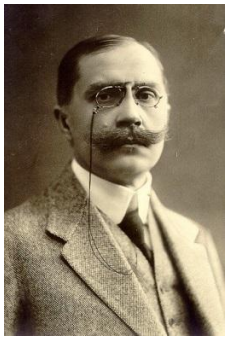

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja Eduard Vilde muuseum kutsuvad kõiki raamatukogusid osalema konkursil „Tabamata Vilde“. Ettevõtmine on ellu kutsutud Eduard Vilde 150. juubeli tähistamiseks ja selle kõige laiem eesmärk on raputada meie kirjanduse suurkujult tolm ja panna inimesi klassikut uue pilguga üle lugema.

Eduard Vilde roll eesti kirjanduse- ja kultuuriloos on tähelepanuväärselt suur. Kui ta 19. sajandi lõpul siinsele pea olematule kirjandusmaastikule ilmus, sai temast kiiresti kõige menukam, loetum ja armastatum kirjanik. Tema teosed käisid käest-kätte mõjutades rahva lugemust rohkem kui ükski teine siinne autor enne või pärast teda.

ldest saab mitmetes žanrites „meie esimene”. Meie esimene krimikirjanik, naljakirjanik, romaanikirjanik. Oma riigimeheliku ellusuhtumise, inimõiguste ja demokraatia eest võitleva loomuse ja pika-aegse võõrsil elamise tõttu ka veel meie esimene tõeline eurooplane! Paradoksaalselt on Vilde ka meie esimene ja enim Nõukogudeajal ümberhinnatud kirjanikke. Aastakümneid jäigalt püsinud valekuvand on alles viimastel aastatel hakanud mõranema. Rein Veidemann kuulutas paari aasta eest Vilde renessanssi alanuks. 2015. aastal toimuv juubeliaasta annab sellele kindlasti jõulise tõuke. Selle õnnestumisele saavad oma panuse anda ka leidlikud ja teotahtelised raamatukogutöötajad.

Koosta oma raamatukokku atraktiivne, nutikas ja innovaatiline Vildele pühendatud väljapanek (riiul, laud, kapp, aknalaud, laealune vms.), mis avaks ja tutvustaks külastajatele kirjaniku lugu ja saatust, teisalt “meelitaks” ja tekitaks huvi autorit üle lugema. Eelkõige tuleks olla loov ja avatud mõtlemisega, kasutada võib erinevaid tehnikaid, trükimaterjale, paberit, pliiatsit jne. Ühtlasi kutsume raamatukogusid kõrvuti näituste või väljapanekutega korraldama ka teisi Vildega seonduvaid teemaüritusi.

Konkursi info

1. Mõtle, loe, uuri, nuputa, planeeri ja taotle vajadusel lisarahastust (nt. Kultuurkapitali s.h maakondlike ekspertgruppide taotlusvooru tähtaeg on 20.11.2014)
2. Säti väljapanek üles hiljemalt 1. märtsiks 2015 ja jäta see sinna kõigile vaatamiseks vähemalt 30. juunini 2015
3. Tee oma väljapanekust 3–5 jpg. pilti ja esita need koos väljapanekut tutvustava ja avava kirjeldusega (kuni 2 A4)
aadressile vilde@linnamuuseum.ee.
Kandideerimiseks on aega 01.03-30.03.2015
4. Žürii külastab 10 parimat raamatukogu (valik tehakse väljapanekut tutvustava kirja ja fotode põhjal) ja teeb oma otsuse juuniks 2015
5. Enne jaanipäeva selguvad raamatukogud, kes on suutnud Vilde kõige paremini tabada.

VILDE 150 – HARJU MAAKONNARAAMATU KOGUS

Keila jaama vahetus läheduses oli väike maja, kus elas Vilde õde Auguste Landberg (1871 - 1955). Maja nimetatigi Landbergi majaks (lammutati 2009.a.). Vilde külastas sageli oma õde Keilas.
Keila lähedale Karjaküllа kolisid Vilde vanemad 1881.a. Karjaküla oli Vildele kirjutama hakkamise koht: siin elas ta peale koolist lahkumist (1882 – 1883) ja hiljem enne uute töökohtade leidmist (1886 -1887, 1892 – 1893). Vilded elasid mõisa häärberis, kus neil oli oma korter. Mõisniku loal oli Eduard Vildel eraldi tuba oma kirjatükkidega tegelemiseks. Karjakülas on Vilde kirjutanud oma esimesed põnevusjutud „Kurjal teel“ (1898) ja „Musta mantliga mees“ (1883). Mõisaolustikku on Vilde kirjeldanud romaanis „Mäeküla piimamees“ (1916). Sealt on pärit ka tegelaste prototüübid, näiteks teose mõisniku Ulrich von Kremeri prototüübiks oli Karjaküla tolleaegne omanik Otto von Klugen.

Romaani „Mäeküla piimamees“ hakkas Vilde kirjutama Kopenhaagenis 1914. Karjaküla mõisa olustikku aitas tal meelde tuletada tema õde Auguste Landberg, kes tol ajal oli Vildel külas.

Teine osa näitusest eksponeeribki Eduard Vilde viimase romaani „Mäeküla piimamees“ erinevaid trükke. Meie kogu kõige vanem eksemplar on 1947.a.-st Tallinnas kirjastuse „Ilukirjandus ja kunst“ välja antud trükk. Esindatud on ka Arvo Mägi kogust Rootsis 1948.a. välja antud eksemplar kirjastuselt „Orto“.
Näituse kolmandas osas saab tutvuda romaani „Mäeküla piimamees“ kohta käiva kirjanduskriitikaga.

HUVITAV!!! HUVITAV !!!

1887. aastal avaldas ajaleht „Postimees" kolmes järjestikuses numbris **EDUARD VILDE** kirjutise *„Lahtised lehed minupäevaraamatust"* (nr. 36 – Lahtised lehed minu päevaraamatust I. Keila näitusmüügil; nr. 37 – Lahtised lehed minu päevaraamatust II. Keila näitusmüügil; nr. 38 – Lahtised lehed minu päevaraamatust III.).

Kirjanik meenutab külaskäiku koos vürst Volkonskiga *Keila* näitusmüügile-laulupeole (arvatavasti aastal 1885). Samas kirjeldab ta ka *Joa* lossi ning selle lähiümbrust, vürst Volkonski elu, *Joa* mõisa kooli, haiglat, apteeki jm.

Täisteksti saab lugeda digiteeritud eesti ajalehtede andmekogust DEA.

VEEL EDUARD VILDEST

E. Vilde elas vanematekodus **Karjaküla** mõisas Keila lähedal mitmeid aastaid. Tal oli alati seal võimalus puhata ja kirjutada. Karjakülas elades tegi ta pikki jalgsiretki lähiümbruskonda Harku mõisa ja maalilisele **Keila-Joale**. Joa mõisa oli vürst asutanud kooli, mille õpetajaks oli Vilde sõber **Aleksei Pallasmaa**.

Vilde oli noorusaegadel oli üsna boheemlaslik. Ta oli elurõõmus, tundmata polnud talle väikesed prassingud, kõrtsikaklused ja muud seiklused. Vilde noorpõlvesõber, usaldusisik, kolleeg ja kirjastaja oli **Jakob Hermann Vahtrik**.

„Vilde pidas plaani pärast linnaskäiku koos Vahtrikuga **Keila** laadale sõita. Sealt oleks mindud Karjakülasse Vilde vanemate juurde. „Mina ja mu vanemad võtavad Sind rõõmuga vastu. Nii sündigu. Kui sa aga meile tulla ei taha, siis oleme ommeti linnaski õntsad", kirjutab Vilde 21. septembril 1883. Keila raudteejaama puhvetis lasksid noormehed paaril pudelil hea maitsta. Karjaküllа jõudes sai aga Vilde ema aru, et poja kainusega asjad korras polnud ning karistas teda laksuga vastu põske."

Vilde kohtas Vahtrikut 1882, too töötas siis A. Brandti raamatukaupluses Tallinnas. Peatselt läks Vahtrik aga kooliõpetajaks **Peningile**, nii pääses ta sõjaväest. Tema pool käis külas sõpruskond s. h. kirjandushuvilised kooliõpetajad. „Nii sõitsid sõbrad 1886. aastal Peningile Vahtriku poole, seal mindi Priidik Andevei juurde **Harju-Jaani**. Ootamatult tekkis Vahtriku ja **Aruküla** koolmeistri Karl Ooniksi vahel kaardimängu ajal tüli ning Ooniks kutsus Vahtriku duellile. Kuna oli ainult üks püss, pidi laskma kordamööda. Vahtrik sihtinud õhku. Vilde saanud pahaseks ja kutsunud ise Vahtriku duellile /…/ Õnneks suudeti asjad selgeks rääkida ja ära leppida"/…/ Lõpuks jõutud **Kostivere** koolimajja, kus õpetajaks oli J. Palm, kes sepitsenud ka salme."

1887. aastal käis Vildel Karjakülas külas lätlasest kooliõpetaja Gustav Burka. „Tal oli kaasas montekristo revolver. Kui Vilde riideid varna pani ja käsi kogemata Burka taskus olnud revolvri

vastu puutus, läks montekristo äkki lahti ja kuul tungis Vildele vasakusse kätte. Kiiresti mindi lähedasse Keila-Joa mõisa, kuhu mõisnik oli rajanud väikese haigla. Arst sidus Vilde haava kinni, kuid opereerimist võimalikuks ei pidanud. Montekristo kuul jäigi Vildele käe sisse."

Keila-Joa haiglas käimisest algas ka Vilde tutvus vürst **Volkonskiga**. Nii sattus Vilde 1886. aastal koos vürstipaariga Keila väljanäitusele. Sellest väljanäitusest ja oma seostest Keila-Joaga kirjutas Vilde ajalehes järjeloo „Lahtised lehed minu päevaraamatust". Joa on ka Vilde jutustuse „Salasidemed" tegevuspaik.

(Faktid ja tsitaadid on Livia Viitoli raamatust „Eduard Vilde", ilm. 2012.)

Vilde järjelugu „Lahtised lehed minu päevaraamatust"

ilmus 1887. aastal ajalehes „Postimees" kolmes lehenumbris: 19. august, 5. september, 12. september.

Esimene lugu alapealkirjaga **„Keila näitusmüügil"** tutvustab vürst **Volkonski** ja tema kõrgete vene külaliste käiku Keila näitusmüügile-laulupeole. See on põhiliselt dialoogi vormis, kus siis Vilde selgitab ja annab vastuseid külaliste küsimustele. Külalised imestavad eesti talupoegade hea näitemängu- ja lauluoskuse üle, öeldes, et vene talurahvas laulab ja mängib kenasti, aga nootide järgi laulmine olevat neile tundmata asi. Vilde ütleb, et eestlastel tuleb iga 2-3 kihelkonna kohta vähemalt üks laulukoor ja 5-6 kihelkonna kohta üks mängukoor. „Aa, see on kaunis hariduse märk," ütles vene härra. Vürstinna ostnud peolt ka „basaari-kaupa": mõne põlle, paari sokke ja mõne muu väikese asja.

Järgnevas loos, alapealkirjaga „**Keila näitemüügil. II**." kirjutab Vilde vürstipaarist kui rahva häätegijatest Keila kihelkonnas lähemalt. Sulnilt kirjeldab ta maalilist loodust, Keila jõge, Joa koske, Joa lossi ja mõisaparki. Mõisakoolis asub vürsti ülalpidamisel kool, kus mõisateenijate ja vallarahva lapsed tasuta õpetust saavad. Õpetust jagavad õigeusklik õpetaja **Pallasmaa** ja kohaliku vallakooli õpetaja **Melles**, kes luteriusulistele lastele eesti keeles usutunde annab. Ka räägitakse mõisapargi lõunapoolses küljes seisvast väikesest haigemajast koos apteegiga, kust kõik tasuta abi saavad. Ümberkaudse rahva tänu vürsti vastu olevat suur.

Kirjutise **III osas** kirjeldab Vilde üsna põhjalikult ja ilmekalt oma nn montekristo püssi lugu, mis „suure õelusega lahti läks ning sülitas mulle ilma mingisuguse pauguta tüki tina pahema käe sisse". Nõnda pidi Vildegi oma elukohast 9 versta kaugusele Joale sõitma ja vürst Volkonski ihuarsti poole pöörduma. Veelkord avaldab ta oma mõtteid ka **Keila peo** kohta. Ta kiidab igati seda, kuidas rahvas pidu väga korralikult mõistab ette valmistada ja sellest suurearvuliselt ja lõbusalt ka osa võtta. Lõpulauseks: „Sellepärast: jäägu meie näitemüügid elama!"

Täisteksti saab lugeda eesti digiteeritud ajalehtede andmekogust DEA (dea.nlib.ee)

Ilse Kenapea Harju Maakonnarramatukogu

EDUARD VILDE 1865 – 1933 SEOSED KEILA KIHELKONNAGA

Sündis 4.märtsil 1865.a. Pudivere mõisa kupja peres. Lapsepõlv möödus Muuga mõisas Virumaal. 1881.a. sai isa Keila lähedal Karjaküla mõisa valitsejaks. Mõisa omanik Otto von Klugen ei olnud suurem asi põllumees, lisaks oli ta käitumiselt veidrik ja seega mõisarahva naerualune, mitte kardetud härra. Karjaküla pärishärra on“ Mäeküla piimamehes“ Kremeri prototüübina saanud küll kõige tuntumaks mõisnikuks eesti kirjanduses.

Pärast linnas kreiskoolist väljaviskamist elas ka Eduard vanemate juures Karjakülas. Isa püüdis küll ka temast mõisavalitsejat teha, kuid Vilde õnneks oli Kloostri mõisas valitsejaõpilane juba välja vaadatud ja koht hõivatud. Vilde tutvus hoopis August Buschiga, kes töötas raamatukaupluses, hiljem omandas selle ja hakkas kirjastajaks ja andis hiljem ka Vilde teoseid välja. 1883.a. valmis jutustus“ Musta mantliga mees“, mis ilmus 1886.a. Käsikiri sattus Virulase toimetaja Jaak Järve kätte, kellele teos nii meeldis, et ta kutsus Vilde oma ajalehte tööle. Vilde oli väga kärmas töötaja, tal olnud suur oskus inimestega läbi käia, ta kirjutas peamiselt jutukesi joone alla ja peale. 1887.a. tegi Vilde katse saada ajalehe toimetajaks-väljaandjaks. Küsimuseks oli Tartu ajalehe Postimees omandamine. See kestis viis kuud ja hiljem on ta seda nimetanud hulljulgeks teoks ja loeb õnneks, et see kergemeelne samm luhta läks. Olgu meenutatud, et ta oli siis alles 22-aastane elu kergelt võttev nooruk.

Tartu perioodil tegutses Vilde ka Vanemuise seltsis näitlejana, esines etendustes Vaga Jenoveva ja Veneetsia kaupmees. 1889.a. on ta jälle tagasi Karjakülas vanemate kostil, kuid kirjutab hoogsalt. Järgmine töökoht oli saksakeelne ajaleht Revalsche Zeitung, kus ta töötas reporteri ja kohtureferendina. Sel ajal kirjutab ta lõbusaid lugusid, rahvas hakkab teda kutsuma nalja-Vildeks.

Hiljem jätkus Vilde ajakirjanikutöö Riias ja Berliinis. 1893.a. kolisid vanemad Vääna-Viti mõisa, kus isa sai jälle valitseja koha. Viti mõis kuulus „ pöörasele“ Vääna Stackelbergile. Seal olid head savirikkad põllud ja Jüri Vilde oli hoolikas valitseja, ema hoolitses mõisa piimakarja eest. Kord suri üks vasikas ja ema nuttis, mille peale mõisahärra oli imestanud, kuidas saab looma pärast nutta, tema ei suuda inimestegi puhul kurvastada. Karjakülast lahkumise põhjus oli, et valitseja poeg kirjutab mõisnike- ja kirikuvastaseid raamatuid. Vahepeal abiellunud Vilde Vitisse ei kolinud, kuid eks külas käis ikka vanematel. Vilde ajakirjanikutöö jätkus nii Tallinnas kui Tartus. 1899.a. kolisid Vilde vanemad Tallinna, pärast isa surma elas Vilde ema oma tütre Auguste Landbergi juures Harku mõisas, kus tema väimees oli mõisavalitseja.

Kõige ehedamalt on Vilde kajastanud oma Karjaküla aastaid romaanis“ Mäeküla piimamees“, kandimees Tõnu Prillup on kujutatud mitme mehe eeskujul, üks nendest on piimamees Pikk-Jaagup, tema elusaatuse kirjeldamisel laenas kirjanik jooni Karjaküla kutsari Peeter Massi traagiliselt lõppenud elukäigust. Mari kuju loomisel tuli meelde Karjaküla mõisa kutsari noor naine Miina Rondik. Kirjanikule imponeeris tema spontaalselt avalduv hing, ta oli kena välimuse ja kinnise iseloomuga naine. Kõrvaltegelastest kujutas ta tõetruult karjane Toomast, kes oli rähmaste silmadega küürakas mehike ja iga härra käsu peale ütles: Oiäh, eks pia ikke!

Kõrtsieluga tutvus autor isaga koos linnas käies, kus ööd veedeti Harku mäel olnud kõrtsis. Kõigil mõisnikel oli tol ajal linnas sissesõiduhoov nn. Absteige-quartier, kus nad linnas peatusid, Lehola mõisa omanikku Alexander von Gernetit kasutas ta romaanis Suurpalu Radeckina.

Romaani sõnavara on võetud põhja-eesti murdekeelest, osalt ka Wiedemanni sõnaraamatust.

Kasutatud kirjandus: Eduard Vilde kaasaegsete mälestustes, Eesti Riiklik Kirjastus, Tallinn 1960

Marika Alter Vääna raamatukogu

LEID TALLINNA LINNAARHIIVIST

Eduard Vilde 100. sünniaastal 1965.a. Kinnitati Karjaküla mõisahoone esiküljele mälestustahvel kirjaniku reljeefiga ja ilmselt sellest ajast pärineb ka praegune alles olev mälestuskivi mõisasüdamest teisel pool teed Vilde kase all (Praegune kask pole enam Vilde aegne ja kivi leidmisel on orientiiriks selle lähedale ehitatud inetu veetorn). Nagu fotode järgi võiks järeldada , oli mõisa peahoone 1970. aastal veel heas korras ja selle ümbruski hooldatud. Ka muinsuskaitse ülevaates aastatest 1976 – 1978 on märgitud, et hoone on kasutusel korteritena ja on heas seisundis. Läks aga mööda vaid umbes 15 aastat ja Karjaküla mõis oli elaniketa, täiesti rüüstatud ja lagunenud , nii et 1990. aastatel (?) ei osatud sellega muud ette võtta kui lammutada.

(Tallinna Linnaarhiiv)

Mõisavaremed märtsis

Vilde kivi märtsis 2015

Harju Maakonnaraamatukog

Vilde 150. sünniaastapäeva näitus „Vildega mööda maad ja merd“

Tänavu tähistatakse Eduard Vilde juubeliaastat Eesti raamatukogudes eriti uhkelt – ERÜ ja Eduard Vilde muuseum on teinud väljakutse meisterdada kirjanikuhärra elust ja tolleaegsest olust vahvaid näitusi.

Kindlasti on enamik eestlasi tuttav Vilde kirjutatud teostega „Pisuhänd“, „Vigased pruudid“ ja „Mäeküla piimamees“, rääkimata „Prohvet Maltsvetist“ või „Mahtra sõjast“. Jüri Raamatukogu otsustas näidata Vildet kui (aja)kirjanikku, reisiselli ja poliitiliselt mõtlevat inimest. Uurides põhjalikult Vilde elulugu ja reisikirju, panime kokku teekonna, millel pidepunktideks paigad, kus kirjanik elas. Täienduseks lisasime igale peatumispaigale infokilde, pildikesi ja teeviite, et tekiks parem ülevaade tolleaegsetest linnadest ja kohtadest, mis Vildega seostusid. Vürtsi lisamiseks koostasime ka viktoriini, millega saab oma teadmisi proovile panna ja hea õnne korral ühe toreda auhinna koju viia.

Allpool üks viktoriini ülesannetest:

Eduard Vildele meeldis uudissõnu oma teostesse põimida. Ta püüdis koostada uudissõnade registrit, kuid jäi oma toimetustega hilja peale ja väsimuse tõttu ajas sõnad omavahel sassi. Uuri seda tabelit ja märgi ära õiged vasted.

A	**pitsball**	**1**	**sotsiaalne indiviid**
B	**kaunakas**	**2**	**rumal**
C	**küpsiküüsi**	**3**	**uimane**
D	**agrane**	**4**	**tüse**
E	**töger**	**5**	**ahnelt**
F	**sootsus**	**6**	**peen pidu**
G	**piherikult**	**7**	**puitunud**
H	**panetanud**	**8**	**piklikult**

Vastused:

PUDIVERE
MÜÜGA
TALLINN
KARJAKÜLA
TARTU
BERLIN
KARJAKÜLA
NARVA
PETERBURG
PARIS
BRÜSSEL
HELSINGI
STUTTGART
MÜNCHEN
NEW YORK
SAXONIA
KOPENHAAGEN
HEVIZ
DICHGRABEN

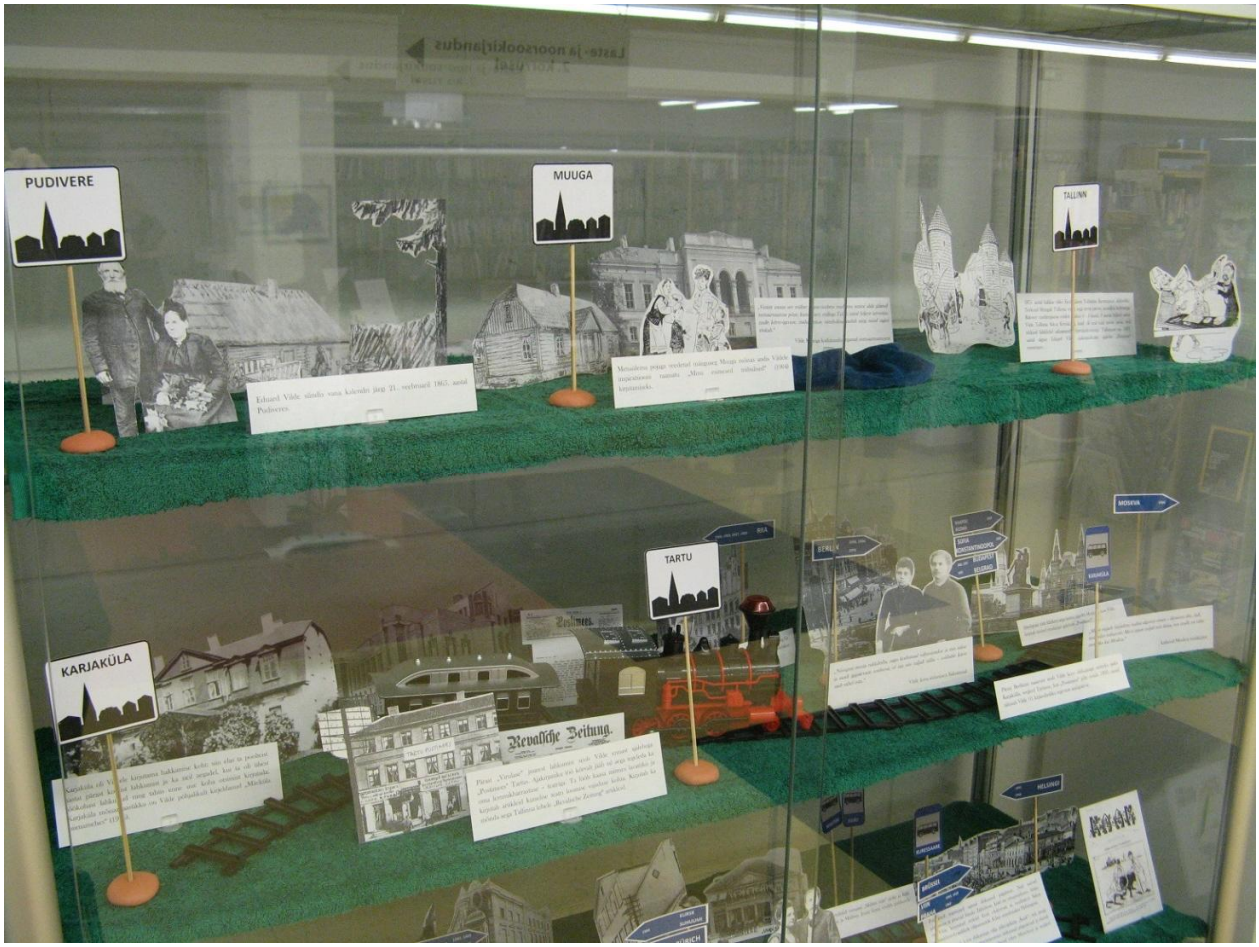

Ilusat Eduard Vilde aastat kõigile!

Anneli Erik Jüri Raamatukogu

TABAMATA VILDE

EDUARD VILDE 150

04.03.1865-26.12.1933

Näituse eesmärgiks on oma aja menukirjaniku uuesti avastamine, tema ime tabamine. Eduard Vilde oli meie kirjanduse esimene mitmes mõttes-eesti kirjanduse esimene krimi-, nalja-, reisi- ja romaanikirjanik, esimesi oma aja juhtivaid kirjanduse- ja teatrikriitikuid, üks Tsaari-Venemaa esimesi vabaabielumehi jne. Nendest „esimestest“ on näitusel näiteid.

Raamatute väljapanek koosneb 71 raamatust E. Vilde elust, loomingust, loomingu põhjal tehtud filmidest, lisaks ajakirjandusest leitud huvitavaid fakte ja artikleid. Kasutasin ka http://dea.nlib.ee/ ja http://www.digar.ee/arhiiv

Näiteks :

Eduard Vilde ja Linda Jürmanni abiellumise teade Uudistes, Vilde surmateade Päewalehes

Uudised (Tartu : 1903-1905) nr.71 | Päewaleht 27.12.1933

13. september 1905 | lk 4

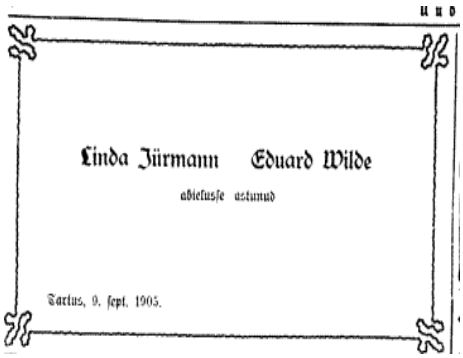
Linda Jürmann Eduard Wilde
abielusse astunud
Tartus, 9. sept. 1905.

Päewaleht
Nr. 352 Nei apäewni, 28. detsembril
Kirjanik Eduard Wilde suri.
Surm tuli südame trombosist teise jõulupüha õhtul.
Matmine toimub arwatawasti laupäewal.

Eraldi on raamatukogus Eduard Vilde 1916-1947. aastatel ilmunud teoste „tuba“, kus saab mugavalt neid vanu teoseid ka lehitseda. Raamatuid on sellest ajavahemikust näitusel 28. Kõige varasem eksponaat pärineb aastast 1916.

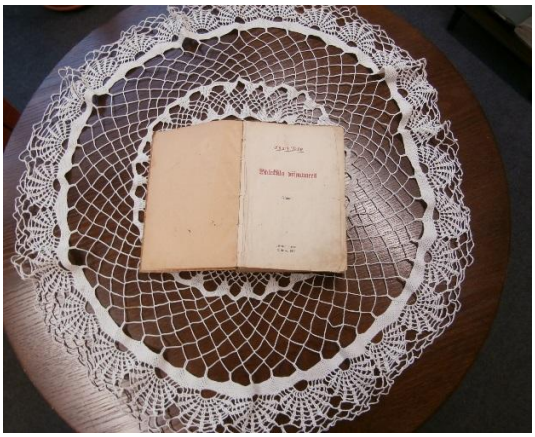

Programmi “Eesti kirjandus” raames on digiteeritud kujul kätte saadav oluline osa Eduard Vilde kirjapärandist. Tasuta e-raamatud http://www.digar.ee/arhiiv/et on võimalik kohapeal lugeda.

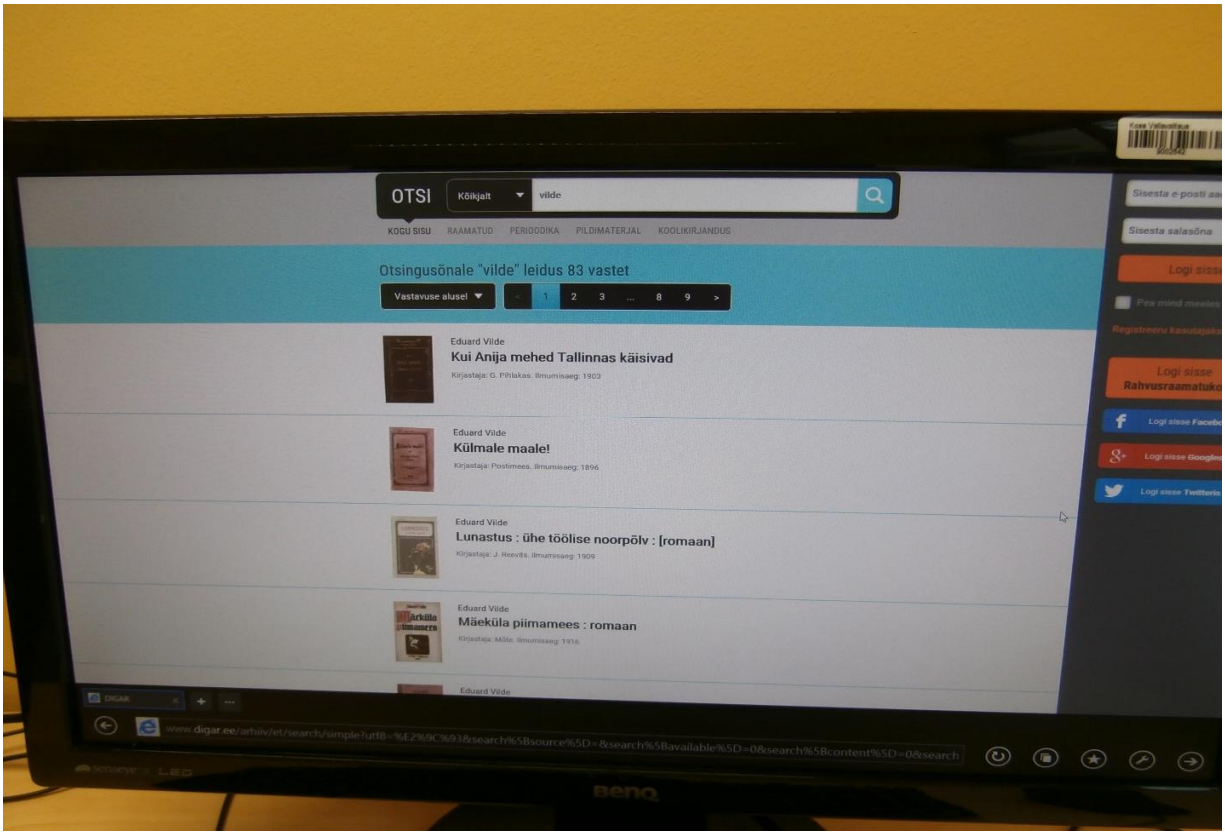

Näitust Eduard Vildest on huvitav ja hariv teha. Vildet tuleks meil kõigil uuesti avastama hakata nii ta teoseid lugedes kui ka nende põhjal tehtud filme vaadates ("Tabamata ime", "Pisuhänd"," Külmale maale", "Mäeküla piimamees ","Vigased pruudid "). „Pisuhänd“ ja „Tabamata ime“ on tänapäeval äratundmisrõõmu pakkuvad.

Kose Raamatukogu

EDUARD VILDE 150

Viimsi Raamatukogu fuajees on 1. märtsist 30. juunini üleval näitus, mis raputab suurkujult tolmu ja tuletab meelde Vilde mitmekülgse isiksuse. Kirjaniku mahukasse loomingusse kuuluvad nii krimijutud ja humoreskid kui ka reisikirjad ja paksud ajaloolised romaanid. Kutsume Vildet uue pilguga vaatama ja tema tänapäevalgi aktuaalseid teoseid lugema.

Väljapanek Viimsi Raamatukogus koosneb kolmest osast.

Juba tänavalt tuletab meelde ja kutsub raamatukokku Vilde 150. sünniaastapäeva tähistama aknaklaasil olev Vilde näokontuur.

Raamatukogu fuajee on kujundatud lihtsa toana, mille seintel on tekstistendid Vilde elu ja loomingu kohta. Näitusekülastajaid tekstirohkusega me koormata ei soovinud ja seetõttu on tekstid lühikesed ja puudutavad Vilde elu ja loomingut enim mõjutanud aspekte, lisatud on pildid ja karikatuurid. Stendid on jaotatud nelja gruppi: Vildest üldisemalt, Vilde reisid, Vilde looming ning huvitavamad faktid stiilis „Kas teadsid, et…?“. Et ärgitada külastajaid Vilde teoseid (üle) lugema oleme kirjaniku loomingu jaganud kolmeks ning need rühmad kannavad järgmisi alapealkirju: Nalja- ja krimi-Vilde, Romaani-Vilde ja Teatri-Vilde. Külastajate peatuma ja uurima suunamiseks oleme koostanud tekstistendide põhjal viie küsimusega viktoriini, millele vastamisel on võimalik võita temaatilisi auhindu. Küsimustele saab vastata vanaaegse tooli ja kirjutuslaua taga istudes, vastatud sedelid saab poetada kirjutuslaua sahtlisse. Muidugi ei puudu „toast“ ka reisikohver, mille peal on reisikleepsud kohtadest, mida kirjanik külastanud on.

Näitus jätkub raamatukokku sisenedes, kus jalajäljed juhatavad raamatuväljapaneku juurde. Siit saab külastaja juba laenamiseks raamatuid valida. Suure väljapanekuriiuli on vallutanud Vilde looming ning Vildest endast kirjutatud teosed. Eksponeeritud on ka Viimsi Raamatukogu algusaastate fondi kuulunud väljaanded (näiteks 1925. aastal välja antud „Kogutud teosed XXI“). Eraldi on välja pandud valik Vilde kirjandusauhinna laureaate. Lisaks juhatavad jalajäljed ka raamatukogu muusikatuppa, kus on võimalik vaadata Vilde teoste ekraniseeringuid („Mäeküla piimamees“ ja „Pisuhänd“). Näitust külastama kutsume Facebookis, raamatukogu koduleheküljel, vallalehes ning Eventoloco.com leheküljel.

Viimsi Raamatukogu

Noor Vilde – Eesti krimikirjanduse rajaja

Näitus Saku Vallaraamatukogus

03. 03. 2015-30. 06. 2015

3. märtsil möödus 150 aastat eesti esimese menukirjaniku Eduard Vilde sünnist. Eduard Vilde on meie viimastele põlvkondadele tuntud peamiselt oma ühiskonnakriitiliste romaanide ja näidendite poolest. Vähe tuntud on Vilde jutustused ja romaanid tema loominguperioodi algusest. Seepärast valisimegi Saku Vallaraamatukogu Vilde sünnipäeva tähistava näituse põhiteemaks kirjaniku loomeperioodi alguse tutvustuse, tema krimi- ja põnevusjutud, ja läbivaks kujundiks *musta mantliga mehe.* Näitusel on eksponeeritud Vilde sellesse loomeperioodi kuuluvad teosed ning tema elu ja loomingut tutvustavad teosed, mille autorid on Karl Mihkla, Villem Alttoa, Livia Viitol ja Friedebert Tuglas.

„Raske käsi pandi tema õlale, madal hääl ütles: „Teie olete mõrtsukas!“ Nagu piksest rabatud, võpatas krahv Palmer ja pöördus ümber. Tema ees seisis musta mantliga mees.“ Need on kirjandusloos legendaarseks muutunud algussõnad Vilde jutustusele „Musta mantliga mees“, mida loetakse esimeseks tõeliseks krimilooks eesti kirjanduses.

Kaasaegsete mälestused kirjeldavad noore Vilde tutvusi ja sõbrunemist ajalehetoimetajate ja kirjastajatega, kes võimaldasid Vildele tööd ajalehtede juures ja andsid välja tema teoseid.

Tolle aja lehelugeja otsis lehest põnevust ja kõmu. Lehe kriminaalsetest uudisnuppudest sai Vilde inspiratsiooni oma krimijuttudeks. Vilde põnevuslood, mis ilmusid ajalehe joone all, tõstsid lehtede loetavust. Kriminaalne vägivald kuulus tolleaegse jututraditsiooni juurde. Jutustuses „Jobu“ on kaks enesetappu, mõrvakatse ja mõrv, „Röövitud tiibades“ rööv, hullumine ja enesetapp jne.

Kuigi Vilde selleaegsed tööd on kompositsiooniliselt juhuslikud ja vormilt viimistlemata, pidi temas peituma rikkalik fantaasia ja *suur jutustamisand jumala armus*t, et sellise tööstiiliga üldse midagi korda saata. Enamik tema töödest valmisid öösel ning ilmusid juba hommikul lehe joonealustes. Nii töötas Vilde J. Järve *Virulase*, K.A. Hermanni *Postimehe*, *Revalische Zeitung'i* ja *Zeitung für Stadt und Land'*i toimetuses Riias. Aeg-ajalt püüdis ta tegutseda ka vabakutselise kirjanikuna.

K. Päts osutas oma juubelikõnes Vildele tema proosa üht voorust, mida hilisem põlv ei oska hinnatagi. Ta toonitas nimelt Vilde teoste mõju igapäevase keele arenemisse, näidates, kuidas tema romaanid omal ajal rikastasid ja harisid seltskondlikku konversatsiooni. Ta tõi näiteks, et Vilde isegi niisuguse põlisena näiva sõna nagu „vabandage“ esimesena on tarvitusele võtnud!

Sellesse perioodi kuuluvad ka Vilde esimesed reisid Riiga ja Berliini, samuti tutvumine Antonie Gronauga. Saksamaal tõelise poliitilise võitluse nägemine Riigipäeva istungite ja parteide koosolekute külastamisel, samuti Venemaal keelatud lektüüri lugemine, andsid hoopis sügavama ja probleemirikkama käsitluse ühiskondlikust elust. See kõik sai kajastuse ka tema edaspidises loomingus.

Berliinis sai Vilde hakkama ka *oma elu rasvasema rumalusega*, nimelt abiellus ta 1891. a. Antonie Gronauga. Berliinis viibitud aeg on üleminekuaeg tema elus.

Vilde õpiaastad loomingulisel alal lõppesid 1893.a. Selle perioodi kohta kirjutas Tuglas: „Kes oli tolleaegne Vilde? Ta oli siis ainult kümmekond aastat tegutsenud, kuid vähemalt väliselt oligi see tema viljakaim aeg. Olid juba olemas „ Musta mantliga mees, „Kuhu päike ei paista“, „Kaks sõrme“, „Salasidemed“, „Mustad leegid“, „Kuul pähe“, „Kännud ja käbid“, „Röövitud tiivad“, „Karikas kihvti“ ning paljud teised. On aga huvitav, miks just neid romaane ja uudisjutte kõiki muid kirjanikke unustava õhinaga loeti – juba Vilde karjääri algusest peale.

Oma artiklis „Igihaljas Vilde“ kirjutab Rein Veidemann: „…Vilde igihaljus seisneb aga selleski, et ta on eesti kirjanduskultuuri pöörmeseadja. 1880-ndatel aastatel pööras ta sentimentaalses järelromantilises õhkkonnas uneleva eesti meelelahutusliku kirjanduse krimilugude ja seikluste teele.“ Näituse juurde kuulub ka väljapanek kaasaegsest eesti krimikirjandusest.

Näituse koostaja Ilona Kõrgema

Saku Vallaraamatukogu raamatukoguhoidja

JÕELÄHTME VALLARAAMATUKOGU NÄITUSEGA ““TABAMATA IME “ TEATRILAVADEL” SAAB TUTVUDA:

JÕELÄHME VALLARAAMATUKOGU KODULEHEKÜLJEL

ÕNNITLEME KÕIKI TALVE – SÜNNIPÄEVALAPSI !

KEVADE LÄHENEMINE

Tuhat nägemata silmi
vaat'vad murult
vagusalt,
tuhat kuuldemata hääli
heliseb ju salajalt.

Üle laane lootus luikab,
kõne-kõmin metsa pääl,
üle oru ootus huikab,
vaimud vaat'mas mäe
pääl.

Langevad nad ükskord
kokku:
kõne-kõmin metsa päält,
ast'vad vaimud mäelt
alla,
kose kohin tõstab häält
siis kõik väljad
valendavad,
lahti iga lille silm,
järve lained helendavad,
ilus päiksepaiste ilm.

Siis kõik kaua
kannatavad
nupud rõõmu-silmavees,
eluvaimud lehvitavad:
kevade on meie ees.

Juhan Liiv

INSPIRATSIOONIROHKET KEVADET !

Tänud kõigile, kes aitasid kaasa infolehe valmimisele !

Koostas: Lea Mäeste Harju Maakonnaraamatukogu